

Socialdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Förändrade åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen

(S2013/3257IFST)

Sammanfattning

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) avstyrker förslaget om nya åldersgränser i föräldraförsäkringen och begränsning av antalet ersättningsdagar efter barnets fyraårsdag, avsnitt 3. Förslaget skulle göra reglerna svåröverskådliga och mindre flexibla för alla nyblivna föräldrar samt öka den administrativa hanteringen. För gruppen nyanlända föräldrar är det tveksamt vilken effekt förslaget kommer att ha på deras inträde på arbetsmarknaden, eftersom det också beror på en rad andra faktorer.

ISF tillstyrker förslaget om tidsfrist för att ansöka om föräldrapenning, avsnitt 3.2.9.

ISF tillstyrker förslaget om utökad tid för uttag av tillfällig föräldrapenning när ett barn under 18 år har avlidit, avsnitt 4.

ISF tillstyrker förslaget om rätt till ledighet för arbetstagare som har adopterat ett barn, avsnitt 5.

3. Nya åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldrapenningen

I förslaget föreslås en begränsning av rätten till föräldrapenningdagar efter barns fyraårsdag i syfte att förstärka incitamenten för nyanlända utrikes födda kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden. ISF instämmer i vikten av att nyanlända snabbare ska komma ut på arbetsmarknaden men anser att det är tveksamt om förändringarna kommer att ge önskad effekt eftersom många andra faktorer i samhället kan utgöra ett större hinder för inträdet på arbetsmarknaden. Syftet att begränsa antalet föräldrapenningdagar för föräldrar som kommer hit med barn som är födda utomlands kan uppnås på enklare och mer transparent sätt, exempelvis via

en schablonmässig avräkning av dagar proportionerlig till nyanlända barns ålder.

Av promemorian framgår att de nyanlända kvinnor som förslaget främst riktar sig till utgör en liten del av alla föräldrar. De föreslagna reglerna kommer däremot att begränsa möjligheterna till uttag av föräldrapenning för samtliga nyblivna föräldrar i Sverige. Dessutom kommer förslaget att begränsa uttaget för den stora del (46 procent) som inte tar ut minst 80 procent av dagarna före barnets fyraårsdag.

Generellt för socialförsäkringen bör målet vara att förenkla reglerna. Dels för att förenkla den administrativa hanteringen för Försäkringskassan och minska risken för felaktiga utbetalningar och dels för att medborgarna enklare ska kunna överblicka bestämmelserna och ha en tilltro till systemet.

För kundgruppen föräldrar är det centralt att kunna planera sitt uttag av föräldraledighet och redan från början överblicka effekterna av hur de väljer att disponera sina föräldraledighetsdagar. Föräldraförsäkringen är redan idag komplex. De föreslagna ändrade bestämmelserna är krångliga och kommer att innebära mer komplicerade utredningar av Försäkringskassan. Förändringen skulle också försvåra förståelsen av försäkringen till exempel genom de komplicerade reglerna för den proportionella fördelningen av dagar efter fyraårsdagen. De föreslagna reglerna är inte transparenta och skulle kräva ytterligare informationsinsatser av Försäkringskassan. Ett ytterligare exempel på att förslaget gör reglerna mer komplicerade är den föreslagna förlängningen till tolv år. Reglernas krav på att föräldern vårdar barnet blir svårt att upprätthålla och kontrollera. Därtill kommer övergångsbestämmelsernas utformning att medföra att de nuvarande och de föreslagna reglerna ska tillämpas parallellt under åtta år.

Föräldraförsäkringens uttalade syfte är att hjälpa föräldrar att kombinera arbetsliv och familjeliv. Genom förslaget försvåras detta eftersom föräldrar i mindre utsträckning kommer att kunna använda sina föräldradagar till att arbeta deltid eller ha möjlighet till längre sammanhållen ledighet under hela barnets förskoletid och första skolår

ISF anser att konsekvenserna av de föreslagna förändringarna inte är tillräckligt utredda för vare sig föräldrar med barn födda i Sverige eller för nyanlända föräldrar. Förändringarna är oproportionerliga när de innebär en sådan påtaglig förändring för så många människor medan syftet endast är att förändra situationen för ett fåtal. Det bör först utredas om och hur det beskrivna syftet verkligen kan uppnås. Arbetsmarknadsanknytningen för nyanlända föräldrar är beroende av flera faktorer såsom kommunernas krav på uttag av föräldrapenning vid beviljande av socialt bistånd, möjligheten till etableringsersättning och barnomsorg samt arbetsmarknaden i stort.

Detta yttrande har beslutats av tf. generaldirektör Joakim Söderberg. Berit Hamrén har varit föredragande. I beredningen har också Emma Rönström och Charlotta Örn deltagit.

Joakim Söderberg
Tf generaldirektör

Berit Hamrén
Utredare